

SAMMANFATTNING

I Washington, DC debatteras nu vad USAs roll i världen är och bör vara. Höga röster argumenterar för att vi nu lever i en exceptionell tid som kan liknas vid år i världshistorien som 1918, 1945 eller 1989. "Inflektionspunkter" har blivit ett av de hetaste orden i huvudstaden, med implikationen att de val som USA och världen nu står inför kommer att påverka historien under lång tid framöver.¹ Eftersom få bedömer att Obama kommer att besluta om någon större förändring av sin doktrin före slutet på sin mandatperiod

diskussionen nu främst kring vilka val som nästa president står inför. I grunden kan sägas att USA behöver välja vilken typ av roll man ser sig ha i världen och i så fall vilken typ av strategi som ska följa på det. Denna rapport beskriver olika roller som USA kan tänkas välja i världspolitik och analyserar vilka implikationer de olika valen skulle kunna få. Därtill redogörs kort för de faktorer som kan komma att begränsa de valmöjligheter nästa president har.

¹ Inflectionpoint är en referens till matematiken när en kurva ändrar riktning.

Ett mer beslutsamt USA i världen?

Utrikespolitiken och nästa amerikanska president

AV: ALBIN ARONSSON

Inledning

Barack Obama red på en våg av hopp och entusiasm inför presidentposten. Förhoppningen var att åstadkomma en betydande förändring, såväl inrikespolitiskt som utrikespolitiskt, jämfört med föregångaren George W. Bush. Vid tillträddandet av posten den vackra men kalla januaridagen 2009 kändes det för många som om en ny era hade tagits och endast några månader senare hade flera, som det sågs då, banbrytande initiativ inletts. Dåvarande utrikesminister Hillary Clinton åkte på charmturné och presenterade sin ryska motpart Sergei Lavrov med en stor "omstart-knapp" för dem båda att trycka på. Obama talade i Kairo med ett tal benämnt The new begin-

ning och ämnade förbättra USAs relationer med den muslimska världen, och i Tjeckien annonserade Obama sin vision om en kärnvapenfri värld. I oktober 2009 blev presidenten även tilldelad Nobels fredspris.

Det gick dock inte riktigt som man tänkt sig. Det ryska ordet på omstartknappen som Clinton och Lavrov skulle trycka på betydde inte omstart, det betydde överladdning/överbelastning.² Ryssland, som redan invaderat Georgien 2008 och börjat bryta mot internationella samarbetsavtal, fortsatte sin aggressiva och revanschistiska utrikespolitik och invaderade Ukraina 2014. Mellanöstern kastades in i en djup kris och befinner sig i

² BBC, 2009.

dag enligt flera bedömare i ett slags muslimskt trettioårigt krig.³ Europa genomgår något av en existentiell kris när man försöker hantera migrationskrisen. Kina fortsätter att förstärka sin militära makt och långsamt expandera med byggande av öar i Sydkinesiska havet.⁴ Under militärparaden 2015 visades "hangarfartygsdödaren" upp, en missil som bedömare menar har som syfte att kunna slå ut ett amerikanskt hangarfartyg.⁵ Kort sagt, det är en lång lista på problem som världens supermakt har att fundera över för tillfället.

I den amerikanska debatten finns nu några bestående tankegångar: att

³ Haas, 2014.

⁴ Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2015.

⁵ Rör missilen DF-21D. Clover, 2015.

Kärnan i problemet för många är känslan av avsaknad av en övergripande strategi.

tempot på förändringar accelererar, att USAs makt håller på att minska, att den globala ordningen med de internationella institutionerna som USA byggt upp håller på att bryta samman samt att individers egenmakt ökar dramatiskt. Det upplevs i Washington som att myndigheter som Department of Defense, State Department och Vita Huset inte är kapabla att tillräckligt väl anpassa sig till de nya situationer som ständigt verkar uppkomma.⁶ Den sammanslagna effekten av detta är att hoten upplevs komma snabbare, vara betydligt mindre förutsägbara och sakna motstycke i modern tid.⁷

Kärnan i problemet för många är känslan av avsaknad av en övergripande strategi. En strategi för att kunna kontrollera och forma händelser, i stället för att endast reagera på dem. Nostalgiska tillbakablickar till hur "enkelt" kalla kriget var hjälper föga allt eftersom den myten slås hål på.⁸ En amerikansk general och tidigare nationell säkerhetsrådgivare uttryckte det på ett möte som att "vi utför alla dessa taktiska handlingar, men utan en strategi att handleda oss". Strategi är

dock naturligen svårt, både att utforma och att utföra.

Så här tidigt i presidentvalsprocessen handlar det dock snarare om vilken världsbild som presidentkandidaterna erkänner sig till och mindre vilka exakta policydrag man föreslår. Framför allt handlar det om vilken roll i världen som kandidaterna anser att USA bör spela.

Tre modeller för USAs roll i världen och konsekvenser för utrikes- och säkerhetspolitiken

Ian Bremmer avhandlar i sin bok *Superpower: Three Choices for America* tre roller som USA har att välja mellan: *Independent America*, *Moneyball America* och *Indispensable America*. Rollerna är övergripande tankekoncept och har inte på något sätt vattentäta skott mellan sig men fungerar ändå som teoretiskt ramverk.

Roll 1: Independent America

Efter andra världskrigets slut utökades USAs roll till att bli en global aktör med avgörande vikt för stabiliteten i världen.⁹ Man omorganiserade sin försvarsmakt och underrättelsemyndigheter och sättet man skulle tänka ut, skapa och genomföra en global

strategi. Landets globala engagemang var inget varken dess ledare eller befolkning hade sökt, det blev mer eller mindre framtvingat på grund av omständigheterna.¹⁰

Men är det USAs roll att vara världspolis i dag? Är det USAs ansvar att hantera Rysslands krig mot Ukraina? Måste landet komma till undsättning och strida på Japans, Taiwans eller Filippinernas sida i en konflikt med Kina om några öar i Sydkinesiska havet?

Flera forskare, analytiker och bedömare inom internationella relationer, inrikespolitik och även utbildning och infrastruktur menar att de verkligt långsiktiga hoten mot USA i dag är mer interna än externa.¹¹ Den inrikespolitiska fastläsningen mellan demokrater och republikaner, anti-etablissemangskandidaterna i presidentvalet (exempelvis Donald Trump), den ökande segregationen mellan hög- och låginkomsttagare och mellan vita och svarta är några exempel. Forskarna använder också en lång rad exempel från vad de menar är ekonomiskt ohållbara summor investerade i försvarsbudgeten, insatser för att återuppbygga Afghanistan och Irak, och hur militära interventioner ofta lett till kontraproduktiva resultat. Vidare har statskulden ökat dramatiskt och den egna befolkningens

⁶ Chiu, 2015. Intervju.

⁷ The National Military Strategy of the United States of America, 2015.

⁸ Porter, 2015.

⁹ Betydande ekonomiskt stöd i form av Marshallhjälpen (1948), Nato (1949), USA stationerade permanent trupper över hela världen.

¹⁰ Williamson, Knox, Bernstein (ed.), 2009 [1994].

¹¹ Se till exempel Fukuyama, 2014.

förtroende för landets institutioner har kraftigt minskat. På basis av detta menar många att USA bör välja en mer tillbakadragen roll och i stället fokusera på att bygga USA starkt och leda världen genom att föregå som ett gott exempel. Obama har anammat en del av detta och uttryckte det 2011 som att USA bör fokusera på ”*nation-building at home*”.¹² Väljs en president med denna bild skulle vi med stor sannolikhet se en än mer tillbakadragen roll än under Obama, och i någon mån en mer konsistent sådan linje.

Independent America: Konsekvenser för utrikes- och säkerhetspolitiken

Grunden i denna roll för USA är att man ska lägga mer fokus på sina inrikespolitiska utmaningar och engagera sig mindre utanför sina egna gränser. Genom att lägga mer ansvar på sina allierade runt om i världen tillåts landet fokusera på att bygga sitt eget hus.

i) *Europa* skulle få lägre prioritet i försvarsplaneringen och det skulle inte genomföras en ökad positionering av militär trupp på europeisk mark. Övningar i vilka endast amerikansk trupp ingår skulle hållas till ett minimum och det skulle fokuseras på behovet av att européerna kraftigt ökar sina försvarsbudgetar och bidrar med ett antal trupper till övningar. USA spenderar nu omkring 75 procent av Natos totala försvarsutgifter, cirka 3,6 procent av sin BNP på försvaret medan europeiska Natoländer i genomsnitt lägger

¹² Obama, 2011.

På basis av detta menar många att USA bör välja en mer tillbakadragen roll och i stället fokusera på att bygga USA starkt och leda världen genom att föregå som ett gott exempel.

1,49 procent av BNP på försvaret. Ukraina och kanske till och med ett eventuellt försvar av Baltikum skulle ses som ett problem för Europas stater att sköta.

ii) *Mellanöstern*. Irakinvasionen 2003 och engagemanget i Afghanistan skapade en stark anti-interventionistisk lobby i USA som ansåg att USA borde minska sitt militära avtryck runt om i världen. Det gjordes även under Obama med tillbakadragandet från Irak och den tydliga neddragningen i Afghanistan. Ett Independent America skulle troligen än mer dra ner sitt militära engagemang i regionen och trots att ledare i regionen eftersökt mer bestämdhet och försvarsgarantier skulle USA troligen göra bedömningen att avkastningen inte skulle vara värd den stora kostnaden. En primärt stödjande politik skulle troligen fortsätta för att stå emot ISIS, Israel skulle fortsatt få modest stöd och diplomatiska initiativ som Iranavtalet skulle få större fokus i planeringen. USA skulle inte se regionens oroligheter som långsiktiga strategiska *hot* och till varje pris försöka undvika att bli indragen militärt.

Fokus skulle ligga på att regionens egna aktörer ska lösa problemen själva.¹³

iii) *Engagemanget i Asien* skulle även det dras ner på. Kina skulle tillåtas mer svängrum i regionen och dess gryende regionala hegemoni skulle troligen inte ifrågasättas.

Underliggande valet och intagandet av Independent America är att man snarare skulle se USA som ett slags *Offshore-balancer*. En sådan aktör skulle, enligt professor Stephen Walt och andra, kunna minska sina enorma försvarsutgifter (\$ 601 miljarder 2015), tvinga andra länder att ta ett större ansvar för sin säkerhet och samtidigt ge USA större strategisk flexibilitet.¹⁴ Walt refererar ofta till Storbritannien som under sin imperietid kan sägas ha utövat en policy av ”splendid isolation” där det primära intresset låg i att bevara maktbalansen i Europa. Tillämpat på USA i dag skulle det betyda att landet skulle internera endast om den globala maktbalansen ansågs hotad.

Roll 2: Moneyball America

Den andra potentiella rollen kan bäst beskrivas som ett slags mellanväg. Här erkänns i större utsträckning att USA har många vitala säkerhetsintressen i

¹³ För mer tydliga exempel för hur ett sådant scenario skulle kunna se ut kan rekommenderas att läsa Saab (2015).

¹⁴ Se bland annat Walt, 2011 & Posen, 2013.

världen. Det handlar om alltifrån att skydda handelsleder till att gå i krig om omständigheterna verkligen anses kräva det. Grunden för en sådan roll baseras på synen att USA är en stormakt med legitima intressen men utan att leva på en illusion om existensen av amerikansk *exceptionalism*.¹⁵ Landet skulle därmed inte försöka omskapa världen utifrån sin egen spegelbild genom demokratiframtvingande i andra länder och regimförändringar. Det som strikt anses ligga i det *nationella intresset* skulle guida politiken. En bild träder fram av en cynisk och "realistisk"¹⁶ syn på världen, USAs roll i den och framför allt vilken global strategi som bäst kan säkerställa USAs långsiktiga existens och intressen.

I det fall USA står inför ett krig kan tänkas att en doktrin som kallas Powell-doktrinen tillämpas. Doktrinen är namngiven av Colin Powell som utvecklade den under sin tid som ordförande för Joint Chiefs of Staff 1989–1993.^{17,18} I teorin skulle ett antal frågor ställas för att utvärdera en situation. Några exempel är om ett *vitalt*

amerikanskt nationellt säkerhetsintresse anses hotat, ett tydligt mål finns, kostnader är ärligt analyserade och om det finns en "exit"-strategi.¹⁹ Doktrinen har blivit hårt kritiserad och kan inte sägas ha följts men något av en omprövning av dess värde har skett på senare tid.²⁰ Med den utgångspunkten kan konsekvenser för politiken bli enligt följande.

Moneyball America: Konsekvenser för utrikes- och säkerhetspolitiken

i) Skydda *vitala* säkerhetsintressen. Handelsleder som Hormuzsundet, Malackasundet, Gibraltar och Panamakanalen är några mycket strategiskt belägna "choke-points" som USA betraktar som vitala för sin egen och världens ekonomiska välbefinnande. Genom exempelvis Hormuzsundet, beläget mellan Iran och Arabiska halvön, passerar varje dag cirka 40 procent av världens oljetankertrafik och en hangarfartygsgrupp har ansvar för att hålla sundet öppet.

ii) USA är *inte exceptionellt*. Ett Moneyball America skulle komma till insikten att landet (kanske) inte skiljer sig nämnvärt från andra stormakter i världshistorien och skulle minska sina aktioner för att omskapa fler av världens länder till liberala demokratier. Landet skulle därmed försöka undvika internationella interventioner om de inte möter kriterierna i Powell-doktrinen.

Ett Moneyball America kan för en del framstå som skrämmande då Europa och andra delar av världen skulle behöva ta ökat ansvar för sin egen säkerhet.

iii) Mer *stormaktspolitik*. Att USA har ett slags inflytelsesfär i Latinamerika har genom åren intervenerat bland annat Granada, Nicaragua och Panama.²¹ Länder som Ryssland och Kina skulle i högre utsträckning än i dag erkännas ha legitima inflytelsesfärer i sina närområden. Kinas ambitioner för regional hegemoni²² i Asien skulle erkännas i högre grad. Betydelsen av Taiwan eller andra mindre öar i Sydkinesiska havet skulle troligen tillskrivas mindre betydelse i USAs försvarsplanering.

Ett Moneyball America kan för en del framstå som skrämmande då Europa och andra delar av världen skulle behöva ta ökat ansvar för sin egen säkerhet. Speciellt de baltiska staterna, i dag "front-linje"-stater, skulle verkligen bli nervösa. Det är dock viktigt att påpeka att ett Moneyball America skulle vara långt ifrån ett isolationistiskt USA. En sådan policy har egentligen aldrig existerat utan USA har alltid använt militära maktmedel

¹⁵ Se exempelvis Lipset, 1997.

¹⁶ Inom statskunskap är realism ofta förknippat med fokus på vad som ligger i strikt nationellt intresse, bibehållen maktbalans och staten som den primära säkerhetsaktören. Morgenthau, 2006 [1948].

¹⁷ Joint Chiefs of Staff är USAs högsta militära rådgivande organ.

¹⁸ Powell-doktrinen i sig är en utveckling av Caspar-Weinberger-doktrinen (1984) och inkorporerar många av de lärdomar som försvaret ansåg sig dra efter Vietnamkriget.

¹⁹ Se Appendix för frågorna till fullo.

²⁰ Hoffman, 2014.

²¹ Monroedoktrinen härstammar från 1823.

Dock sade utrikesminister John Kerry att doktrinen är död: Kerry, 2015.

²² Denyer, 2015.

på ett eller annat sätt för att projicera styrka, skydda amerikanska medborgare utomlands och framför allt att skydda vitala handelsleder.²³

De som förespråkar ett Moneyball America, och har gjort det historiskt, baserar delar av sin analys på hur stormakter tidigare har hanterat sin säkerhetspolitik. Edward Luttwak, en framstående militärteoretiker, menade exempelvis på 1970-talet att USA skulle anamma en strategi liknande den som romarna använde under det julisk-claudiska kejsardömet (31 f.Kr–68 f.Kr). Romarna använde sig då av vasallstater som hade ansvar för ”daglig” säkerhet medan Rom endast intervenerade om situationer sågs som tillräckligt allvarliga för att påverka rikets kärnsäkerhet.²⁴ Det går även att argumentera att Moneyball America står nära vad Henry Kissinger tänkte sig för USA, både som forskare men även under sin tid som utrikesminister under president Nixon. Skillnaden här jämfört med Stephan Walt (se Independent America) är inte helt klar och i just ett ökat användande av allierade kan Luttwak, Walt och Kissinger sägas stå nära varandra.

²³ Redan 1840 genomförde den amerikanska marinen exempelvis säkrande av handelsleder i Kina. Boot, 2014 [2002].

²⁴ Luttwak, 1976. Luttwaks tes bör ses i ljuset av de under 1970-talet stora internationella försvarsåtaganden som USA då hade. Landet hade exempelvis år 1970 cirka 885 000 man stationerade utomlands och Vietnamkriget rasade. (Kane, 2006)

Roll 3: Indispensable America²⁵

The reasonable man adapts himself to the world: the unreasonable one persists in trying to adapt the world to himself. Therefore all progress depends on the unreasonable.

George Bernard Shaw,
Maxims for revolutionists.

Indispensable America utgår från en radikalt annan utgångspunkt än de tidigare rollerna. På grund av att andra stater i det internationella systemet just spelar *det stora spelet* och ser till sina egna nationella intressen måste USA göra mer.²⁶ Det vidhålls att den största anledningen till att världen nu befinner sig i en så pass prekär situation är att USA dragit sig tillbaka något och att det därmed har uppstått ett maktvakuum.²⁷ Andra aktörer, som Ryssland, Kina och Islamiska Staten (IS), gör allt för att försöka fylla detta vakuum och dessa kan knappast sägas ha ett gott inflytande på den liberala världsordningen.

USA framhålls vara den oundgängliga och exceptionella nationen²⁸, grundligt

²⁵ Indispensable nation = oundgänglig nation. Begreppet myntades av Madeleine Albright 1998, USAs dåvarande utrikesminister.

²⁶ Det stora spelet = The Great Game. Anspelar på rivaliteten mellan Storbritannien och Ryssland under 1800-talet i framför allt Centralasien.

²⁷ Stephens, 2015.

²⁸ Se exempelvis Lipset, 1997.

USA framhålls vara den oundgängliga och exceptionella nationen, grundligt skild från andra stater i världen, den enda aktören med kapacitet att försvara och utveckla demokratiska värden.

skild från andra stater i världen, den enda aktören med kapacitet att försvara och utveckla demokratiska värden. Ett ansvar skulle då vila på landet att upprätthålla världsordningen och omskapa världens ofria stater till liberala demokratier med frihet, demokrati och kapitalism. Militär makt framhålls som det slutliga försvaret av den liberala världsordningen. Anhängare av Indispensable America avvisar den under flera år underliggande ängslan i policykretsar i USA att landet skulle vara på nedgång.²⁹

Indispensable America: Konsekvenser för utrikes- och säkerhetspolitiken

i) *Asien*. USA skulle investera betydligt mer resurser i den region i världen som brett anses vara den viktigaste för det tjugoförsta århundradet. Handelsavtalet TPPs³⁰ betydelse ur en geostrategisk synvinkel understryks än mer och bilaterala handelsavtal skulle sökas med Kina och Indien (inte medlemmar av TPP) för att binda

²⁹ Nye, 2015.

³⁰ TPP = Trans Pacific Partnership.

upp dem i en starkare ekonomisk interdependens. Försvarsmässigt skulle USA förmodligen fortsätta stödja sina nära allierade i regionen, som Japan, Filippinerna och Taiwan, samtidigt som den viktiga dialogen skulle hållas öppen med Kina över bland annat öar i sydkinesiska havet. Relationen med Kina skulle fortsatt prioriteras för att undvika Thucydides fälla.³¹

ii) *Mellanöstern*. Bedömningen här är att om inte USA fördjupar sitt engagemang i regionen kommer konflikten mellan Saudiarabien och Iran att eskalera än mer (sunni vs. shia), IS ta över ännu större territorier och våldet komma att fortsätta att spilla över "gränserna" och påverka inte bara Europa utan även USA. Indispensable America skulle möjligen kraftigt utöka sin militära styrka i regionen och

En administration som siktar mot ett Indispensable America skulle öka försvarsbudgeten och troligen ge försvaret en större roll i utrikespolitiken.

placera stridande förband³² på marken i ett försök att framtvunga stabilitet. Även om omständigheterna förefaller att ändra sig snabbt på marken är ett utökat amerikanskt engagemang i regionen troligt.

iii) *Ett förstärkt transatlantiskt band*. USAs betydelse för säkerhetsordningen i Europa skulle troligen komma att backas upp av mer militärt stöd än i dag i form av trupp, materiel och övningar. För att stå emot president Putin skulle vapen, om än så kallat defensiva sådana, skickas till Ukraina.³³ Detta är någonting som USAs kongress röstat för men Obama lagt in sitt veto emot.³⁴ Man skulle sikta på att kunna underteckna det Transatlantiska handelsavtalet (TTIP) så fort som möjligt. En brasklapp finns dock här. Upplever presidenten och kongressen att Europa inte investerar i sitt försvar under de kommande åren blir denna punkt osäker. Därför är det av yttersta betydelse att Europa satsar på sin egen säkerhet.³⁵

iv) *Förstärkt försvarsbudget och utökad militär strategi*. Under Obama har

försvarsbudgeten minskat betydligt.³⁶ En administration som siktar mot ett Indispensable America skulle öka försvarsbudgeten och troligen ge försvaret en större roll i utrikespolitiken. Antalet soldater skulle troligen ökas markant och skulle utgöra en brytning med de strategiska riktlinjer som kom ut 2012 där USAs militär inte längre skulle engagera sig i långa stabilitets- och operativt skapande operationer.³⁷

Den roll som nästa president troligen kommer att välja

Presidentvalskampanjen i USA har varit igång på allvar sedan sommaren 2015, under hösten har den intensifierats och under sommaren 2016 bestäms vilka kandidater partierna kommer att välja som sina företrädare. En genomgång av uttalanden från kandidaterna visar på en ovanligt stark kritik av president Obamas politik. Detta gäller särskilt utrikes- och säkerhetspolitik där kandidaterna i många fall ser ut att kandidera mot Obama mer än något annat. Det stora antalet kandidater gör visserligen att individerna försöker differentiera sig så mycket som möjligt från varandra men genomgående kritiserar man hårt utrikes- och säkerhetspolitiken. Kritiken kommer från båda partierna,

³¹ Thucydides fälla refererar till hur kriget mellan Aten och Sparta uppkom. Att det var Atens växande makt som orsakade det peloponnesiska kriget. Maktrelationen mellan den stat som anses vara mäktigast i systemet vs. den växandemakten är känslig i internationell politik.

³² Boots on the ground = soldater som anses strida. USA har redan tusentals militära rådgivare och även specialförband på plats men dessa brukar inte räknas in i "boots on the ground".

³³ Daalder, Flournoy, Herbst, Lodal, Pifer, Stavridis, Talbott, Wald, 2015.

³⁴ Defense News, 2015.

³⁵ Brzezinski, 2015, intervju.

³⁶ SIPRI. I andel av BNP: 2008: 4.2 procent 2014: 3.5 procent. i 2011 konstanta US\$ (miljoner). 2008: 648 932. 2014: 577 511

³⁷ Department of Defense, 2012. s

såväl demokrater som republikaner, och i sitt innehåll är den i sig väldigt lik. Man eftersöker kort sagt starkare amerikanskt ledarskap runtom i världen inom en rad frågor och den hårda makten, alltså militära makten, tillmäts stor betydelse. Den roll i världen som presidentkandidaterna ser framför sig ter sig genomgående vara roll 3: Indispensable America (s. 6).

Bland republikanerna har opinionsundersökningarna under en längre tid visat på fördel för Donald Trump med efterföljare som Ted Cruz, Marco Rubio och Jeb Bush. Över hela spektrumet dominerar kritik som att Obama har förminskat USAs roll i världen, inte stått upp emot president Putin i Ukraina och Syrien, inte visat effektivitet i nedkämpandet av IS till ett alltför centraliserat beslutsfattande där Pentagon och seniora ledare inte får inflytande i besluten. Även om man skulle bortse från Trump, vars slogan är "Make America Great Again", så verkar alla de sannolika vinnarna av presidentnomineringen vilja kraftigt utöka USAs globala engagemang. I en artikel för Foreign Affairs lade Marco Rubio fram sin vision för landets framtida utrikespolitik där fokus ligger på en betydande förstärkning av USAs försvarsmakt och betydelsen av frihandelsavtal som TPP och TTIP.³⁸ Framför allt lyfter Rubio fram att han önskar föra fram de värden som han ser fundamentala för USA. I ett tal

³⁸ Rubio, 2015. 1.

De demokratiska kandidaterna, precis som republikanerna, förordar en betydligt mer "muskulär" utrikes- och säkerhetspolitik för nästa administration.

vid Council on Foreign Relations sade han "In this century, we must restore America's willingness to think big, to state boldly what we stand for and why it is right."³⁹ Denna kompromisslöshet gäller även för kandidater som Ted Cruz men också för Jeb Bush som flera gånger framfört behovet att sätta in amerikanska stridande förband mot IS, i tillägg till endast specialtrupper.⁴⁰

Demokraternas presidentkandidater uppvisar i sin kritik av den nuvarande presidentens policy betydande likheter med republikanernas kandidater. Hillary Clinton, tidigare utrikesminister för Obama, har uppvisat en skarp linje i retoriken och policyförslag gällande allt från Ryssland, kriget mot IS och Kina.⁴¹ Några bedömare i Washington, D.C. menar att hon, åtminstone i sin retorik, låter mer som en republikan än en traditionell demokrat. Tidskriften *The National Interests* redaktör menade att Clintons ställningstaganden inom utrikespolitiken i praktiken står nära de neokonservertativa.⁴² Kandidat nummer två efter

³⁹ Rubio, 2015. 2.

⁴⁰ Stokols, 2015.

⁴¹ Miller, S. A., 2015.

⁴² Heilbrunn, 2014.

Clinton, Bernie Sanders, har på senare tid även han tvingats visa att han inte är "pacifist" för att inte väljarna ska se honom som för svag för den överbefälhavarroll som presidentposten innebär.⁴³ Även om demokraternas kandidater har varit något försiktigare med att distansera sig för mycket från Obama, med risk att alienera alltför många väljare, så är trenden tydlig. De demokratiska kandidaterna, precis som republikanerna, förordar en betydligt mer "muskulär" utrikes- och säkerhetspolitik för nästa administration.

Man skulle hypotetiskt kunna avfärda den hårdföra kritiken av Obamas utrikespolitik från båda partiernas kandidater som valfläsk med syfte att spegla väljarnas växande frustration över det rådande världsläget. Det vore dock fel. Ser man tillbaka på de historiska cyklerna⁴⁴ och väger in policyställningstaganden från de olika kandidaterna förefaller det som att de, oavsett parti, väljer att se USAs roll som Indispensable America. Den generella policyimplikationen är att kandidaterna vill se ett USA som ökar sitt ledarskap genom tydligare ställ-

⁴³ Full Transcript: Democratic Presidential Debate, 2015.

⁴⁴ Sedan andra världskriget går att notera att USAs utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik har svängt mellan minimalism och maximalism, alltså mellan lägre och högre grad av globalt engagemang. Se vidare: Sestanovich, Stephen, 2014. *Maximalist: America in the World from Truman to Obama*.

ningstaganden i världen, uppbackade med utökat användande av militär makt.

Avslutning

Denna rapport har beskrivit olika utrikespolitiska roller för USA samt analyserat den inriktning som nästa presidentadministration kan komma att välja. Det är dock viktigt att komma ihåg att de policyimplikationer som analyserats inom ramen för de olika rollerna endast är kvalificerade gissningar. Detta gäller också för Indispensable America. Till detta presidentval tillkommer även ett antal särskilda osäkerhetsfaktorer.

För det första är förändringstakten nu snabbare än någonsin tidigare i världshistorien. Det beror mycket på informationsrevolutionen som gjort att olika kontinenter, befolkningar och le-

dare är mer ihopkopplade. Människor tvingas nu reagera på kännedom om händelser i delar av världen som tidigare knappt nått dem. Hur detta påverkar policyutvecklingar är svårt att bedöma. Det bör tilläggas att det också är omdebatterat huruvida det går att använda historiska skeenden för att göra framtidsprognoser, kanske särskilt inom disciplinerna statsvetenskap och historia.

För det andra finns inrikespolitiska faktorer som kan begränsa nästa presidents manöverutrymme. Inom USA är den fortsatt tröga lagstiftningsprocessen i kongressen, den minskande skillnaden mellan inrikes- och utrikespolitik och den än osäkra ekonomin exempel på möjliga hinder för nästa presidents maktutövning.

För det tredje är den utrikespolitiska arenan mer osäker än på länge. Det är exempelvis lätt att i debatten

förespråka utökat militärt försvar. I verkligheten blir det emellertid svårare att berätta exakt vad de militära styrkorna ska uppnå i exempelvis Irak/Syrien eller Afghanistan. Därtill är den militärteknologiska överlägsenhet som USA åtnjtit under en längre period på nedgång. Inte bara stater som Ryssland och Kina skaffar alltmer avancerade vapen, så gör även irreguljära aktörer som IS. Sammantaget bidrar dessa faktorer till att minska handlingsutrymmet för USAs president.

Trots svårigheter är det dock min bedömning att nästa president kommer att navigera mot att USA:s roll i världen blir den av Indispensable America. Detta kommer med stor sannolikhet att innebära ett mer beslutamt och resolut agerande från USA i världspolitikerna än vad vi upplevt under Obamaadministrationen.

FÖRFATTAREN:

Albin Aronsson har en Politics kandidatexamen i Statskunskap från Uppsala Universitet och är intresserad av Internationella Relationer, strategi och säkerhet. Han har tidigare varit verksam vid tankesmedjan Atlantic Council i Washington, DC, där han arbetade med internationella säkerhetsfrågor med fokus på NATO och Europa.

KÄLLFÖRTECKNING

BÖCKER

- Boot, Max, 2014 [2002]. *The Savage Wars of Peace: Small Wars and the Rise of American Power*. New York: Basic Books.
- Bremmer, Ian, 2015. *Superpower: Three Choices for America's role in the World*. New York: Portfolio/Penguin.
- Lipset, Seymour Marti, 1997 [1995]. *American Exceptionalism*. New York: W.W. Norton.
- Luttwak, Edward N., 1976. *The Grand Strategy of the Roman Empire*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Morgenthau, Hans J., 2006 [1948]. *Politics Among Nations: The struggle for Power and Peace*. New York: McGraw Hill.
- Williamson, Murray & Knox, MacGregor, Knox, MacGregor & Bernstein, Alvin (ed.). 2009 [1994]. *The Making of Strategy*. New York: Cambridge University Press.
- Nye, Joseph S., 2015. *Is the American Century over?*. Cambridge: Polity Press.
- Sestanovich, Stephen, 2014. *Maximalist: America in the World from Truman to Obama*. New York: Vintage Books.

ARTIKLAR

- Brands, Hal, 2015. Retrenchment Chic: The Dangers of Offshore Balancing. *Foreign Policy Research Institute*. http://www.fpri.org/articles/2015/08/retrenchment-chic-dangers-offshore-balancing#_ftn2
- Button gaffe embarrasses Clinton. *BBC News*. 7 mars, 2009. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/7930047.stm>
- Clover, Charles. China parades 'carrier-killer' missile through Beijing. 2015. *Financial Times*. 2015-09-03. <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/b94d907a-507a-11e5-b029-b9d50a74fd14.html#axzz3mvVxhH7b>
- Denyer, Simon. Chinese military sets course to expand global reach as 'national interests' grow. *Washington Post*. 2015-05-26 https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/chinese-military-sets-course-to-expand-global-reach-as-national-interests-grow/2015/05/26/395fff14-3fb1-4056-aed0-264ffcbbcd4_story.html
- Dueck, Colin, 2015. The Strategy of Retrenchment and its consequences. *Foreign Policy Research Institute*. <http://www.fpri.org/articles/2015/04/strategy-retrenchment-and-its-consequences>
- Fukuyama, Francis, 2014. America in Decay. *Foreign Affairs*. Vol. 93, Num. 5, Sep/Oct 2014. s. 5--26.
- Haas, Richard N., The New Thirty Years War. *Project Syndicate*. 2014-07-21. <https://www.project-syndicate.org/commentary/richard-n-haas-argues-that-the-middle-east-is-less-a-problem-to-be-solved-than-a-condition-to-be-managed>
- Heilbrunn, Jacob. The Next Act of the Neocons. 2014-07-05. http://www.nytimes.com/2014/07/06/opinion/sunday/are-neocons-getting-ready-to-ally-with-hillary-clinton.html?_r=1
- Hoffman, Frank, 2014. A second look at the Powell doctrine. *War on the Rocks*. 2014-02-20. <http://warontherocks.com/2014/02/a-second-look-at-the-powell-doctrine/>
- Miller, S.A. Hillary Clinton's hawkish position on Russia troubles both sides of aisle. *Washington Times*. 2015-06-09. <http://www.washingtontimes.com/news/2015/jun/9/hillary-clintons-hawkish-position-on-russia-troubl/?page=all>
- Kerry, John, 2013. Kerry makes it Official: 'Era of Monroe Doctrine is over'. 2013-11-18. <http://blogs.wsj.com/washwire/2013/11/18/kerry-makes-it-official-era-of-monroe-doctrine-is-over/>
- Porter, Patrick, 2015. Twilight Struggle: The Cold war not stable or simple. *War on the Rocks*. 2015-08-03. <http://warontherocks.com/2015/08/twilight-struggle-the-cold-war-was-not-stable-or-simple/>
- Posen, Barry R. 2013. Pull Back: The Case for a Less Activist Foreign Policy. *Foreign Affairs*, Jan/Feb 2013. <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2013-01-01/pull-back>
- Stephens, Bret. 2015. What Obama gets wrong. *Foreign Affairs*. Vol. 94, Num. 5, s. 15.
- Stokols, Eli. 2015. Bush calls for big rethink of foreign policy. *Politico*. 2015-11-18. <http://www.politico.com/story/2015/11/jeb-bush-foreign-policy-paris-216014>
- Rubio, Marco, 2015. Restoring America's Strength. My Vision for U.S. Foreign Policy. *Foreign Affairs*. <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2015-08-04/restoring-america-s-strength.1>

US House Urges Obama to Send Lethal Arms to Ukraine. *Defense News*, 24 mars, 2015. <http://www.defensenews.com/story/defense/land/weapons/2015/03/24/us-house-urges-obama-to-send-lethal-arms-to-ukraine/70369946/>

Walt, Stephen M., 2011. Offshore Balancing: An idea whose time has come. *Foreign Policy*. 2011-11-02. <http://foreignpolicy.com/2011/11/02/offshore-balancing-an-idea-whose-time-has-come/>

RAPPORTER

Daalder, Ivo & Flournoy, Michele & Herbst, John & Lodal, Jan & Pifer, Steven & Stavridis, James & Talbott, Strobe & Wald, Charles. 2015. *Preserving Ukraine's Independence, Resisting Russian Aggression: What the United States and NATO Must Do*. Washington D.C.: Atlantic Council, Brookings Institution, The Chicago Council on Global Affairs.

Saab, Bilal, 2015. *The New Containment: Changing America's Approach to the Middle East*. Washington D.C.: Atlantic Council.

US Department of Defense, 2012. *Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense*. http://archive.defense.gov/news/Defense_Strategic_Guidance.pdf

International Institute for Strategic Studies (IISS) Military Balance 2015 Chapter Three: North America, The Military Balance, 115:1, 29-56.

ÖVRIGT

American War Library, 2015. Vietnam War Allied Troop Levels 1960–1973. <http://www.americanwarlibrary.com/vietnam/vwatl.htm>
Center for Strategic and International Studies (CSIS). *Asia Maritime Transparency Initiative*.

<http://amti.csis.org/category/south-china-sea/>

http://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Publications/2015_National_Military_Strategy.pdf

Obama, Barack, 2011. *Remarks by the President on the way forward in Afghanistan*. <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/06/22/remarks-president-way-forward-afghanistan>

Full Transcript: Democratic Presidential Debate. *New York Times*. 2015-10-14. http://www.nytimes.com/2015/10/14/us/politics/democratic-debate-transcript.html?_r=0

Kane, Tim. Global U.S. Troop Deployment, 1950-2005. *The Heritage Foundation*. 2006-05-26. <http://www.heritage.org/research/reports/2006/05/global-us-troop-deployment-1950-2005>

Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). *Military Expenditure Database*. Dataset: NATO members 1949–2014. http://www.sipri.org/research/armaments/milex/milex_database

The National Military Strategy of the United States of America, 2015.

United States Senate. Arthur Vandenberg: A Featured Biography. http://www.senate.gov/artandhistory/history/common/generic/Featured_Bio_Vandenberg.htm

Rubio, Marco. Marco Rubio's Foreign Policy Vision. Tal på Council on Foreign Relations. 2015-05-13. 2. <http://www.cfr.org/united-states/marco-rubios-foreign-policy-vision/p36511>

INTERVJUER

Chiu, Daniel Y. Ställföreträdande chef på Atlantic Councils Brent Scowcroft Center on International Security. Tidigare Deputy Assistant Secretary of Defense for Strategy and Force Development på US Department of Defense 2012–2014.

Ian Brzezinski. Senior Fellow vid Atlantic Councils Brent Scowcroft Center on International Security. Tidigare Deputy Assistant Secretary of Defense for Europe and NATO policy på Department of Defense 2001–2005.

APPENDIX

Powell-doktrinen frågor:

1. Är ett vitalt amerikanskt nationellt säkerhetsintresse hotat?
2. Har USA ett tydligt och uppnåbart mål?
3. Har riskerna och kostnaderna blivit fullt och ärligt analyserade?
4. Har alla icke-våldsmetoder/policyinstrument blivit uttömda? (utvärderade?)
5. Finns det en plausibel "exit-strategy" för att undvika "endless entanglement"?
6. Har konsekvenserna av policyn blivit fullt övervägda?
7. Har åtgärden stöd av det amerikanska folket?
8. Har USA genuint internationellt stöd?

Källa: Frågorna är tagna från Bremmer (2015) som i likhet med andra tolkat Powells artikel i Foreign Affairs <https://www.foreign-affairs.com/articles/1992-12-01/us-forces-challenges-ahead> och *The National Military Strategy of the United States, 1992* (<http://history.defense.gov/Portals/70/Documents/nms/nms1992.pdf>) En intensiv debatt om doktrinen finns att läsa för den intresserade Till exempel: <http://warontherocks.com/2014/02/a-second-look-at-the-powell-doctrine/>